

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΙΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ»

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τίτλος μαθήματος	Αρχιτεκτονική Κληρονομιά στα Βαλκάνια: «Συγγενείς Τόποι» Μνημειακής Ταυτότητας		
Κωδικός μαθήματος	ΑΡΧ610		
Εξάμηνο	3 ^ο	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ	

Υπεύθυνη μαθήματος	Ελένη Γ. Γαβρά, επίκ. Καθηγήτρια ΤΒΣ, ΠΔΜ		
Διδάσκοντες	Ελένη Γ. Γαβρά –και εξωτερικοί συνεργάτες, κατά περίπτωση		
Γραφείο προσωπικού	311, Κτήριο Διοίκησης (2 ^{ος} όροφος)		

Τηλέφωνο	23850.55165, 6944.255609		
e-mail	egavra@uowm.gr ; klel@otenet.gr		
Ώρες γραφείου	Τετάρτη, 11.00 πμ -12.00μ		

Περιγραφή μαθήματος

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά σε συνάρτηση με τη μνημειακή ταυτότητα του τόπου. Η έννοια των «συγγενών τόπων»: μια σύγχρονη αντιληπτική θεώρηση συγκριτικής χωρικής ανάλυσης και σχεδιασμού, με έμφαση το χώρο της ΝΑ Ευρώπης. Ζητήματα δυνητικών συνεργιών στον προγραμματισμό και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό. Οι αστικές πολιτικές για τη διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως προϋπόθεση διαμόρφωσης του νέου αστικού τοπίου για τη ΝΑ Ευρώπη. Αξιολόγηση περιπτώσεων, συγκριτικές αναλύσεις (μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα) στην περιοχή αναφοράς. Προγραμματικός σχεδιασμός και πολιτικές τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, για την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στα Βαλκάνια. Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα. Κριτική θεώρηση.

Ακαδημαϊκή στοχοθεσία

- Ανάλυση και συγκριτικός σχολιασμός της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, σε συνάρτηση με τη μνημειακή ταυτότητα ενός τόπου.
- Εμπέδωση της αντιληπτικής θεώρησης περί «συγγενών τόπων». Προσέγγιση συγκριτικής χωρικής ανάλυσης και σχεδιασμού, με έμφαση στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης.
- Αξιολόγηση – κριτική θεώρηση των αστικών πολιτικών, ως προϋπόθεση διαμόρφωσης του νέου αστικού τοπίου στη ΝΑ Ευρώπη.
- Εξοικείωση με ζητήματα προγραμματικού σχεδιασμού και πολιτικών για την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στα Βαλκάνια.

Γνωστική στοχοθεσία

- Γνώση του χώρου των Βαλκανίων, από πλευράς οικιστικού αποθέματος (αρχιτεκτονικής κληρονομιάς), όσον αφορά την υφιστάμενη κατάσταση, τη δυναμική και τις προοπτικές ανάδειξής του.
- Εξοικείωση και εμπέδωση της αντιληπτικής θεώρησης περί «συγγενών τόπων».
- Διερεύνηση της θεώρησης περί «συγγενών τόπων», ως προϋπόθεση δυναμικών συνεργιών στον προγραμματισμό και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό.
- Αξιολόγηση της προστασίας και διαχείρισης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως προσδοκώμενο κοινό όφελος ή προϊόν προσέλκυσης κεφαλαίου.
- Κατανόηση των νέων αστικών πολιτικών και αποτίμηση (αξιολόγηση) της εφαρμογής τους στο χώρο αναφοράς (ΝΑ Ευρώπη).
- Εξοικείωση με τα θέματα επιχειρησιακού σχεδιασμού και διαχείρισης του οικιστικού αποθέματος. Παρουσίαση των βασικών αρχών και εργαλείων.

Μέθοδος διδασκαλίας

Το μάθημα οργανώνεται με κύκλο διαλέξεων οι οποίες πλαισιώνονται από κριτική συζήτηση και προβολή εποπτικού υλικού. Οι διαλέξεις γίνονται από την υπεύθυνη του μαθήματος και εξωτερικούς διδάσκοντες από τον ευρύτερο επιστημονικό-ακαδημαϊκό χώρο (βλπ. σχετικά ανάλυση μαθημάτων).

Υπολογισμός βαθμολογίας

Ο υπολογισμός του τελικού βαθμού προκύπτει από εργασία των φοιτητριών/τών. Οι εργασίες – με συγκεκριμένη θεματική- θα ανατεθούν στους φοιτητές από την διδάσκουσα και θα παρουσιαστούν στην τάξη πριν το τέλος του εξαμήνου. Η εργασία αντιπροσωπεύει το 100% της τελικής βαθμολογίας (αναλυτικότερα, το 85% αντιπροσωπεύει η εργασία -ως παραδοτέο- και το 15% αντίστοιχα, η παρουσίασή της στην τάξη). Επικουρικά, συμμετοχή σε συνέδρια και συναφής συμπληρωματική εργασία στο πλαίσιο του ΠΜΣ και του Τμήματος γενικότερα, συνεκτιμώνται και συνυπολογίζονται στο συνολικό βαθμό.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Fletcher B. Sir. 1987. A History of Architecture, Edited by John Musgrove, London: Butterworths.
- Λάββας Γ. 2002. Επίτομη Ιστορία της Αρχιτεκτονικής. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Ascherson N. 1996. Black Sea. The birthplace of civilisation and barbarism, London: Vintage.
- Ζαφείρης Χρ., 1998. Βαλκάνιος Πραματευτής. Οδοιπορία μνήμης σε ελληνικές κοινότητες και παρoικίες, Αθήνα: Εξάντας
- Τοντόροφ Ν. 2003. Η Βαλκανική Πόλη. Β' έκδοση, Αθήνα: Θεμέλιο
- Yerolympos A. 1996. Urban transformations in the Balkans (1820–1920), Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Καραθανάσης, Α. 2003. Ο Ελληνικός κόσμος στα Βαλκάνια και τη Ρωσία, Θεσσαλονίκη: Α-φοί Κυριακίδη
- Κορομηλά Μ. 1991. Οι Έλληνες στη Μαύρη Θάλασσα από την Εποχή του Χαλκού ως τις Αρχές του 20ου αιώνα, Αθήνα: Πολιτιστική Εταιρεία Πανόραμα.
- Μάγκρις Κ. 2001. Δούναβης, Αθήνα: Πόλις
- Ματβέγεβιτς Π. 1998. Μεσογειακή Σύνοψη, Αθήνα: Πατάκη
- Mazower M. 2003(4). The Balkans (ελληνική έκδοση), (Αθήνα): Πατάκη
- Ασδραχάς Σ.- (επιμ.). 1979. Η οικονομική δομή των Βαλκανικών χωρών (15ος – 19ος αιώνας), Αθή-

- Βαγενά–Παπαϊωάννου Λ., Κομίνη–Διαλέτη Δ. (επιμ.). 1993. Βαλκανική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, Αθήνα: Μέλισσα.
- Χολέβας Ν. (1994) Αρχιτεκτονική του Μεσοπολέμου στα Βαλκάνια. Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα
- Moiesescu C. 2001. Arhitectura Romaneasca Veche (I), Bucuresti: Meridiane.
- Curinschi-Vorona G. 1981. History of Architecture in Romania, Bucuresti: Tehnica.
- Curinschi-Vorona G. 1991. Introduction to Comparative Architecture, Bucuresti: Tehnica,
- Δεληγιάννης Δ. 1995. Ρουμανία Ελληνισμός- Τέχνη – Ορθοδοξία, Αθήνα: Αδάμ
- Aslanapa O. 1971. Turkish Art and Architecture, London: Faber and Faber.
- Aslanapa O. 1986. Osmanli devri Mimarisi, Istanbul
- Cezar M. 1983. Typical commercial buildings of the Ottoman classical period and the Ottoman construction system, Istanbul: Turkiye Is Bankasi cultural publications.
- Sezgin H. 1979. Turk ve Islam Ulkeleri Mimarisine Toplu bakis, Istanbul: Mimar Sinan Universitesi.
- Riza E. 1977. La typologie de l' habitation urbaine albanaise du VIIIe siecle vers la moitie du XIXe siecle, Tirana.
- Riza E. 1984. Ndertimet Fshatare ne Laberi, Tirane.
- Thommo P. (1972) "Banesa Fshatare e Shgiperise veriore", E.A., 6
- Παπαδοπούλου Π., 2011. Τραπεζούς. Η πόλη στο φως του πολιτισμού της, Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- Παπαδοπούλου Π., 2003. Πολυεθνισμός και Παγκοσμιοποίηση, Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη
- Παπαδοπούλου Π., 2002. Ο Ελληνισμός της Κριμαίας, Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη
- Παπαδοπούλου Π., 1998. Δίκτυα και πολιτική οργάνωσης του οικουμενικού Ελληνισμού, Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη
- Δημητριάδης Ε., 1992. Ιστορικός λειτουργικά οργανωμένος και κατασκευασμένος χώρος, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Καυκαλάς Γ. & Σπυριδωνίδης Ν.- (επιμ.). (1994), Θεσμοί παρέμβασης σε κέντρα πόλεων: η περίπτωση του Ιστορικού Εμπορικού Κέντρου της Θεσσαλονίκης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης – Τμήμα Αρχιτεκτόνων – Τομέας Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης).
- Nistor, S. 2002. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στη Ρουμανία. Συλλογή νόμων και κανονισμών. Βουκουρέστι: Ion Mincu University of Architecture and Urbanism (στη ρουμανική).
- Αγγελίδης, Μ. 2004. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χωρική ανάπτυξη, Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π.
- Βουδούρη, Δ. 1992. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην προοπτική της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, Αθήνα: ΕΚΕΜ, Παπαζήση.
- Κόνσολα, Ντ. 1995. Η Διεθνής Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Αθήνα: Παπαζήση.
- Μητούλα, Ρ. 2006. Βιώσιμη Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και Ανασυγκρότηση του Ελληνικού Αστικού Περιβάλλοντος, Αθήνα: Σταμούλη.
- Γοσποδίνη, Α., Μπεριάτος Η. 2006. Τα Νέα Αστικά Τοπία και η Ελληνική Πόλη, Αθήνα: Κριτική.
- Hall T. (επιμ.). 2005. Αστική Γεωγραφία, Αθήνα: Κριτική.
- «Βαλκανική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική» (Επίμ.Β.Τουρππσόγλου – Στεφανίδου). Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Θεσσαλονίκης 7 – 10 / 11/1997, Θεσσαλονίκη 1999. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ. και Ο.Π.Π.ΘΕ. 1997.
- Δημητριάδης Ε.Π. 2004, «Η αναγέννηση των οικισμών του ελληνικού χώρου κατά την όψιμη Τουρκοκρατία» Στο Ιστορία της Ελληνικής Πόλης Επιμ. Α.- Φ.Λαγόπουλος εκδ. οίκος Ερμής και περιοδικό «Αρχαιολογία και Τέχνες», Αθήνα σελ. 357-370.

- Επанаσχεδιασμός υποβαθμισμένων και κατεστραμμένων περιοχών της Ευρώπης. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου 3-5/9/2001. Επιμ. Ε.Π.Δημητριάδης, Χ.Θ. Κουσιδώνης, Α-Φ Λαγόπουλος Univ.Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002.
- Οικονόμου Μ. (2003) Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Meskell L. (2006) Η αρχαιολογία στο στόχαστρο. Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Ζήβας Δ. (1997) Τα μνημεία και η πόλη. Εκδόσεις Libro, Αθήνα.
- Gavra E., «The Zincirli Mosque in Serres», in: *The Ottoman Empire, The Balkans, The Greek Lands: toward a social and economic history. Studies in honor of John C. Alexander*, edited by: Elias Kolonos, Phokion Kotzageorgis, Sophia Laiou and Marinos Sariyannis. The Isis Press, Istanbul 2007. (pp.135-155) [στην αγγλική - με κριτές]. ISBN: 978-975428-346-4.
- Γαβρά Ε. επιμ. (2008) Διαδρομές και Κόμβοι Εμπορίου και Πολιτισμού στα Βαλκάνια. Εμπορικοί Σταθμοί των Ελλήνων στη Ρουμανία. Ανάδειξη και Προβολή του Πολιτισμικού Μνημειακού Αποθέματος του Μείζονος Ελληνισμού. Θεσσαλονίκη: University Studio Press. ISBN: 960-12-1656-1.
- Γαβρά Ε., «Χωρική οργάνωση και αρχιτεκτονική» στο: *Χαμένες Πατρίδες: Ο Πόντος των Ελλήνων*, Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη – Εφημερίδα «Τα Νέα», (συλλογική έκδοση, στην ελληνική, με τους Αρχιμανδρίτη Παύλο Αποστολίδη, Παύλο Γαϊτανίδη, Γιώργο Γιαννακόπουλο, Βερονίκη Δαλακούρα-Καμάρα, Ευστάθιο Καρούμπη, Διαμαντή Λαζαρίδη, Άρτεμη Ξανθοπούλου-Κυριακού, Δημήτρη Τομπαΐδη, Κυριάκο Χατζηκυριακίδη, Σωφρόνη Χατζησαββίδη), επιστημονική επιμέλεια: Γ.Γιαννακόπουλος, Αθήνα 2007. (σσ.115-138). ISBN: 960-6731-91-Χ.
- Γαβρά Ε., «Νομός Φλώρινας. Χωρική Οργάνωση και Οικιστική, Πολιτισμός και Περιβάλλον» στο: Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) *Φλώρινα: Πύλη των Βαλκανίων. Αξονική τομογραφία του νομού*, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2007. (σσ.47-175). ISBN: 960-7265-81-5.
- Γαβρά Ε.(επιμ.), *Διαδρομές και Κόμβοι Εμπορίου και πολιτισμού στα Βαλκάνια. Εμπορικοί Σταθμοί των Ελλήνων στη Ρουμανία. Ανάδειξη και προβολή του πολιτισμικού μνημειακού αποθέματος του Μείζονος Ελληνισμού*. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007. (σ.763) [ελληνική έκδοση με αγγλική περίληψη].
- Γαβρά Ε., «Πλαίσιο και πολιτικές προστασίας και διαχείρισης του οικιστικού και πολιτισμικού αποθέματος στην π.ΓΔΜ σήμερα. Η ευρωπαϊκή προοπτική» στο: Ι.Κολιόπουλος, Κ.Χατζηκωνσταντίνου, Β.Γούναρης (επιμ.), *Η διασυνοριακή συνεργασία Ελλάδας-ΠΓΔΜ ως ζητούμενο*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008. (σσ.149-244) [στην ελληνική – με κριτές]. ISBN: 960-458-175-9.
- Γαβρά Ε., «Προσφυγικές οικήσεις, μετασχηματισμοί του χώρου στην Ελλάδα» στο: *Η Μακεδονία των προσφύγων*, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Εκδόσεις Μίλητος Αθήνα 2009. (σσ.207-227) [στην ελληνική –με κριτές]. ISBN: 978-960-464-115-4.
- Gavra E., «Urban Policies and Architectural Heritage: concrete examples, real scenarios and cities networks in the area of SE Europe». «Studia Universitatis Babes - Bolyai, Studia Europaea», L, 2-3, 2005. Babes Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania, pp.379-394 [στην αγγλική]. ISSN: 1224-8746. Διαθέσιμο και στο: http://www.euro.ubbcluj.ro/studia/issues/steur2005_2_3.pdf
- Gavra E., Gemenetzi G., «Protection and management of architectural and cultural heritage in Fyrom today: an attempt at promoting european perspective». «Studia Universitatis Babes - Bolyai, Studia Europaea», LIII, 2, 2008. Babes Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania, pp.53-71 [στην αγγλική]. ISSN: 1224-8746. Διαθέσιμο και στο: http://www.euro.ubbcluj.ro/studia/issues/steur2008_2.pdf
- Gavra E., «The Greek presence in the Black Sea: 'traces' of architectural identity in 'related locales'». «Crkvene Studije» 6 (2009) "Centar za Crkvene Studije", Nis, Serbia pp.421-444 [στην αγγλική -ελληνική περίληψη- με κριτές]
- Γαβρά, Ε. 2003. Πολιτισμικό απόθεμα και αρχιτεκτονική κληρονομιά στα Βαλκάνια. Διαχείριση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Γαβρά Ε., «"Συγγενείς τόποι" και "διαδρομές πολιτισμικής συνέργιας" στο χώρο της Βαλκανικής: πρώτες απόψεις από ένα εφικτό σενάριο διαχείρισης πολιτισμικού αποθέματος στα δυτικά παράλια

του Εύξεινου Πόντου», Επιστημονικό Συνέδριο: Θεσσαλονίκη και Φιλιππούπολη σε παράλληλους δρόμους – Ιστορία, τέχνη, κοινωνία, 18^{ος}-20ός αιώνας, Πολιτιστική Εταιρεία Επιχειρηματιών Βορείου Ελλάδος, Θεσσαλονίκη 6-9 Δεκεμβρίου 2000, σσ. 217-232. ISBN: 960-86752-1-9.

- Gavra E., Vlasidis V., «Military Cemeteries of the first world war in Macedonia Region: routes of reading history in search the common cultural heritage», International Conference: Monumental Cemeteries: Knowledge, Conservation, Restyling and Innovation, CICOP, Modena 3-5/05/2006, pp.179-189 [στην αγγλική]. ISBN: 978-88-548-1147-8.
- Γαβρά Ε., «Πολιτιστική και οικιστική κληρονομιά ελληνικού ενδιαφέροντος στη σημερινή Τουρκία. Εφικτά σενάρια διαχείρισης του μνημειακού αποθέματος για τον ιστορικό Πόντο», Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Ποντίων Εκπαιδευτικών, Θεσσαλονίκη, 8-10/12/2006, σσ. 311-330 [στην ελληνική]. ISBN: 978-960-343-967-7.
- Γαβρά Ε., «Η Διαχείριση του Πολιτιστικού και Οικιστικού Αποθέματος στη Ν.Α. Ευρώπη, στο πλαίσιο των Πολιτικών Χωρικής Ανάπτυξης: Η Περίπτωση της Ρουμανίας», Α' Επιστημονικό Συνέδριο του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών: Διαστάσεις της Μετάβασης και η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών της Βαλκανικής, Φλώρινα 20-22/10/2006, σσ. 571-593 [στην ελληνική].
- Gavra E., «Thessaloniki's Urban Pilot Project. Renewal and Enhancement of the Historic Commercial Center», Socrates workshop: A European vision for a historic part of the city of Thessaloniki, School of Architecture, Faculty of Engineering, Aristotle University of Thessaloniki 2007 [στην αγγλική] pp. 12-15
- Γαβρά Ε., «Η διαχείριση του ανθρωπογενούς αποθέματος στην ΠΓΔΜ σήμερα. Η ευρωπαϊκή προοπτική», Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη ανάπτυξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στην Ευρώπη. Δράση Jean Monnet, Βέροια 30/11-1/12/2007 [στην ελληνική] σσ. 153-165
- Gavra E. and Preda C., «Sulina: a land between nature and culture in the Danube Estuary (Romania)», 9th International Congress on Architectural Heritage, Rehabilitation and Building, CICOP, Seville 9-12/07/2008, pp. 81-86 [στην αγγλική]. ISBN: 978-84-612-3459-Z.
- Gavra E., Gemenetzi G., «Cultural policy and institutional framework in FYROM: direction for integration in European Union», International Seminar of CEDIMES Institute 'European Spaces', 8-9/10/2008 Targoviste, Romania, pp.301-310, [στην αγγλική]. ISSN: 1453-8202.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για τους Ανθρώπινους Οικισμούς (HABITAT AGENDA) και Διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης, Δεύτερη Παγκόσμια Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς (HABITAT II), Κωνσταντινούπολη 3-14 Ιουνίου 1996
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ), Πρώτο Επίσημο Σχέδιο Έκθεσης, Nordwijk 1997
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο Δράσης, 28.10.1998 - COM(1998) 605 τελικό/Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η πολιτισμική μας κληρονομιά: ένα κεφάλαιο για τις περιφέρειες, 1999
- European Commission, European Spatial Development Perspective (ESDP) – Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the EU, Potsdam, May 1999
- European Commission, Directorate General X, The Culture 2000 Program, 1999
- Agenda Committee, Stability Pact for South Eastern Europe, Work plan, 1999
- European Commission, European Spatial Development Perspective (ESDP) – Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the EU, Potsdam, May 1999.
- Vision Planet, Strategies for an Integrated Spatial Development of the Central European, Danubian and Adriatic Space. Guidelines and Policy Proposals, 2000
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εταιρική σχέση με τις πόλεις. Η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN, 2003
- Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013. Στρατηγικό μέρος. Ιούλιος 2006

- Government of Romania and United Nations Development Programme. 2001. "Beautiful Romania" Capacity Building & Job Creation in Heritage Protection
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ανακοίνωση σχετικά με μια θεματική στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον, 11.1.2006 – COM(2005) 718 τελικό
- Χάρτα της Λειψίας για τις βιώσιμες ευρωπαϊκές πόλεις, 24/25 Μαΐου 2007 – CDR 163/2007 –ΑΓ/ββ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://estia.arch.auth.gr/estia/>

www.policiesforculture.org

www.culturalpolicies.net

www.unesco.org

Αναλυτική περιγραφή

Μάθημα 1ο	Εισαγωγή: Αρχιτεκτονική κληρονομιά - Μνημειακή ταυτότητα – Συγγενείς τόποι (Ε.Γ.Γαβρά)
Μάθημα 1ο	Case study: Sulina, Danube estuary, Romania (Ε.Γ.Γαβρά και Δήμητρα Περιστεροπούλου)
Μάθημα 2ο	Κοιότητες των Ελλήνων στα Βαλκάνια. Η μνημειακή παρουσία (Ε.Γ.Γαβρά)
Μάθημα 2ο	Αρχιτεκτονική κληρονομιά σε «συγγενείς τόπους»: συγκλίνοντας ή αποκλίνοντας οι πολιτικές; Η διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στις πολιτικές αστικής ανάπτυξης. Η περίπτωση της Ρουμανίας (Ε.Γ.Γαβρά)
Μάθημα 3ο	Τα αποθέματα πολιτισμού ως άξονας πολιτικής κοινωνικής ωφέλειας και ανάπτυξης (εξωτερικός διδάσκων)
Μάθημα 3ο	-»-
Μάθημα 4ο	Το μνημειακό απόθεμα στην Αλβανία σήμερα. Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική-Τέχνη στην ευρύτερη περιοχή του Αργυροκάστρου (Ε.Γ.Γαβρά και Γιάννης Σαρηγιαννίδης)
Μάθημα 4ο	-»-
Μάθημα 5ο	Σεμινάριο
Μάθημα 5ο	Σεμινάριο
Μάθημα 6ο	Σεμινάριο παρουσίασης των εργασιών από τους φοιτητές
Μάθημα 6ο	Σεμινάριο παρουσίασης των εργασιών από τους φοιτητές